

УДК 811.161.2'373.23(477.83)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/92-1-37>

Назар ГОДОВАНЕЦЬ,

orcid.org/0009-0008-9143-8353

аспірант кафедри української мови імені професора Івана Ковалика

Львівського національного університету імені Івана Франка

(Львів, Україна) *neizgodvi1999@gmail.com*

ПРИЗВИСЬКА ЖИТЕЛІВ МІСТА ТУРКА САМБІРСЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ФУНКЦІЙНІ, МОТИВАЦІЙНІ ТА СЛОВОТВІРНІ ОСОБЛИВОСТІ

Статтю присвячено дослідженню функційних, мотиваційних та словотвірних особливостей прізвиськ жителів міста Турка (до 2020 року Турківського) Самбірського району Львівської області. У розвідці проаналізовано доробок відомих мовознавців у галузі вивчення українських неофіційних антропонімів. Зазначимо, що впродовж ХХ століття опубліковано ряд статей, що стосуються цієї проблематики (В. Німчук, В. Чабаненко, С. Оронович, І. Ковалик, І. Крип'якевич, І. Сухомлин, М. Лесюк, М. Тимінський, П. Грищенко, С. Клименко та ін.), хоч основи дослідження українських антропонімів були закладені ще в кінці ХІХ – на початку ХХ століть (В. Охримович, М. Сумцов, І. Франко, В. Ястребов та ін.). Більш детально почали вивчати українські прізвиська вже у другій половині ХХ–ХХІ століттях. З'явилися перші дисертаційні роботи та монографічні праці (А. Свашенко, М. Наливайко, В. Павлюк, І. Козубенко, Н. Федотова, Н. Шульська, О. Антонюк, П. Чучка та ін.), у яких досліджено різні аспекти українських прізвиськ різних регіонів України, зокрема Вінниччини, Гуцульщини, Донеччини, Житомирщини, Закарпаття, Лохвиччини, Луганищини, Львівщини, Наддніпрянщини, Полісся, Холмищини та ін. Важливим фактом є вихід у світ лексикографічних праць, присвячених неофіційним антропонімам. Серед них словники В. Чабаненка, В. Шульгача, В. Шульської, Г. Аркушина, М. Наливайко та ін. Опубліковано низку ґрунтовних статей, предметом вивчення яких є неофіційні антропоніми (прізвиська). У запропонованій праці здійснено комплексний аналіз прізвиськ конкретного населеного пункту (м. Турка), що є важливим для мовознавців, істориків, етнографів, краєзнавців та людей, що цікавляться історією рідного краю. Дослідження проведено на фактичному матеріалі, зібраному шляхом опитування жителів міста Турка (зібрано і систематизовано понад 600 прізвиськ).

Ключові слова: прізвисько, функційні, мотиваційні та словотвірні особливості, відантропонімі прізвиська, відапелятивні прізвиська, словотворення прізвиськ, одно-, дво- і багатокomпонентні прізвиська.

Nazar HODOVANETS,

orcid.org/0009-0008-9143-8353

Postgraduate Student at the Department of Ukrainian Language named after professor Ivan Kovalyk

Ivan Franko National University of Lviv

(Lviv, Ukraine) *neizgodvi1999@gmail.com*

NICKNAMES OF RESIDENTS OF THE CITY OF TURKA, SAMBIR DISTRICT, LVIV REGION: FUNCTIONAL, MOTIVATIONAL AND WORD-FORMATION FEATURES

The article is devoted to the study of functional, motivational and word-forming features of the nicknames of residents of the city of Turka, Sambir district, Lviv region. The research analyzes the achievements of linguists in the field of studying Ukrainian nicknames. It is noted that during the 20th century, a number of articles were published on this issue (V. Nimchuk, V. Chabanenko, I. Oronovych, I. Kovalyk, I. Krypiakievych, I. Sukhomlyn, M. Lesiuk, M. Tyminsky, P. Hryshchenko, S. Klymenko, etc.), although the foundations of the study of Ukrainian nicknames were laid in the late 19th – early 20th centuries. (V. Okhrymovych, M. Sumtsov, I. Franko, V. Yastrebov, etc.). Ukrainian nicknames began to be studied in more detail already in the 21st century. The first dissertations appeared (A. Svashenko, M. Nalyvaiko, V. Pavliuk, I. Kozubenko, N. Fiedotova, N. Shulska, O. Antoniuk, P. Chuchka, etc.), which investigated various aspects of Ukrainian nicknames from different regions of Ukraine, in particular Vinnytsya, Hutsulshchyna, Donetsk, Zhytomyr, Kholm, Lohvytsia, Luhansk, Lviv, Polissya, etc. An important fact is the publication of lexicographic works dedicated to unofficial anthroponyms. Among them are dictionaries V. Chabanenko, V. Shulhach, V. Shulska, H. Arkushyn, M. Nalyvaiko, etc. A number of thorough articles have been published, the subject of study of which is unofficial anthroponyms (nicknames). The relevance of the proposed work is a comprehensive analysis of the nicknames of a specific settlement, which is important for linguists, historians, ethnographers, local historians and people interested in the history of their native land. The research was conducted on factual material collected by surveying residents of the city of Turka (over 600 nicknames were collected and systematized).

Key words: nickname, functional, motivational and word-forming features, anthroponymic nicknames, appellative nicknames, word formation of nicknames, one-, two- and multi-component nicknames.

Постановка проблеми. Разом з офіційними найменуваннями людей (прізвищами, іменами, по-батькові) функціонують неофіційні антропоніми, найпоширенішими серед яких є прізвиська, що з'явилися набагато раніше, аніж прізвища і передавалися з покоління в покоління десятиліттями. Вони поширені і в наші дні. Прізвиська відображають особливості народу. Вони мають тісний зв'язок із його історією, культурою, побутом і пройшли тривалий шлях становлення. Первинно всі прізвиська були чимось зумовлені і щось означали. Завжди існувала причина для того, щоб дати людині назву, яка б відрізняла її від інших. Найпоширенішими функціональними засобами додаткової ідентифікації людини від первісних часів були найменування за іменем батька, згодом – за місцем проживання чи походження, за професією чи родом заняттям і т. д. Детальне вивчення прізвиस्क окремих регіонів узагалі та населених пунктів зокрема – одне з найважливіших завдань сучасної ономастичної науки.

Аналіз досліджень. Українські прізвиська і досі недостатньо вивчені. Однією із причин такої ситуації є те, що процес збирання прізвиस्क доволі складний, адже їх не вдається зафіксувати в архівах чи знайти на сайтах Інтернету. Їхню базу доводиться створювати шляхом опитування й анкетування.

Варто зазначити, що першими спробами дослідження українських прізвиस्क були праці кін. XIX – поч. XX ст. В. Охримовича, М. Сумцова, І. Франка. Серед них варто відзначити розвідку І. Франка «Причинки до української ономастики» (Франко, 1906).

Серед праць XX століття, присвячених прізвишкам, слід згадати публікації В. Німчука («Українська ономастична термінологія (Проект)» (Німчук, 1966), І. Ковалика («Типологія системи словотвору прізвиस्क жителів села Млинів Жешівської області ПНР» (Ковалик, 1967), І. Сухомлина («Українські прізвиська людей як власні родові назви (лексико-семантична характеристика процесу творення відіменних чоловічих прізвиस्क у народних говорах Середньої Наддніпрянщини)» (Сухомлин, 1970), М. Тимінського («До проблеми мотиваційної класифікації сучасних індивідуальних прізвиस्क» (Тимінський, 1987), В. Чабаненка («Прізвиська в системі експресивних засобів народнорозмовної мови (на матеріалі говірок Запорізької та Дніпропетровської областей)» (Чабаненко, 1976) та ін., що стосуються вивчення українських прізвиस्क. Комплексне дослідження прізвиस्क окремих регіонів активно розпочалося вже в XXI ст. Результатом роботи українських мовознавців стала значна кількість

опублікованих статей в українських та закордонних виданнях, захищені дисертації.

Аналіз прізвиस्क як класу антропонімів в аспекті текстотворення, теорії комунікації, специфіка їхнього функціонування як стислих текстів, що компресують у собі мотиваційний зміст антропоніма, когнітивна прагматика тексту оніма були об'єктом дослідження в кандидатській дисертації Н. Федотової «Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма» (Федотова, 2008).

Методику мотиваційного аналізу прізвиस्क застосувала в кандидатській дисертації «Прізвиська, мотивовані іменами та прізвищами носіїв (на матеріалі антропонімії Донецької області)» О. Антонюк (Антонюк, 2011). Дослідниця зазначила, що специфікою онімів, мотивованих іменами та прізвищами носіїв, є те, що найменувач при створенні антропоніма зважає на ознаки людини, що не стосується екстралінгвальної площини, а бере за основу мотивант власне лінгвального характеру: ім'я або прізвище.

Н. Шулська в дисертації «Неофіційна антропонімія Західного Полісся» (Шулська, 2011) здійснила комплексний аналіз неофіційного антропонімікону цього регіону із залученням багатьох джерельної бази, запропонувала нову ієрархічну типологію неофіційних антропонімів за мотиваційними ознаками, виокремила полімотиваційні прізвиська, установила найпродуктивніші словотвірні моделі та способи творення неофіційних антропонімів.

В. Павлюк у кандидатській дисертації «Становлення неофіційного антропонімікону Вінниччини» (Павлюк, 2016) висвітлює питання загальної характеристики неофіційного антропонімікону, розробки методики його вивчення, аналізу мотиваційних типів за різними вихідними ознаками, феномен конотативності та пов'язані з ним формально-семантичні трансформації, аналізу граматичної і словотвірної структури центральноподільських прізвиस्क.

О. Вербовета, авторка дисертації «Неофіційна антропонімія Тернопільщини» (Вербовета, 2016), здійснила комплексний аналіз прізвиस्क регіону, що відображає їхню функціональну систематизацію і класифікацію, дослідила словотвірну структуру, емоційний відтінок розмовних варіантів імен, індивідуальних та групових прізвиस्क за мотиваційним принципом, виявила конотативні особливості неофіційних антропонімів, з'ясувала мотиви появи індивідуальних найменувань і визначила їхню словотвірну структуру, зацентрувала на сімейно-родових назвах та особливостях їхнього функціонування.

Авторами інших фахових досліджень, присвячених сучасним регіональним неофіційним антропонімам, є Г. Аркушин (Аркушин, 2000, 2001) (прізвиська Західного Полісся), Л. Кравченко (Кравченко, 2009), Г. Ліщинська (Ліщинська, 2010) (прізвиська Івано-Франківщини), О. Михальчук (Михальчук, 2007, 2009), Р. Остап (Остап, 2006), Н. Рульова (Рульова, 2008), Г. Сенік (Сенік, 2009) (прізвиська Одещини), В. Тихоша (Тихоша, 2009) (прізвиська Херсонщини) та ін. Українські прізвиська неодноразово ставали об'єктом лексикографічного опрацювання у словникових працях Г. Аркушина («Словник прізвиськ північно-західної України: у 3-х томах») (Аркушин, 2009), М. Наливайко («Матеріали до Словника прізвиськ жителів Львівщини») (Наливайко, 2012, 2018) В. Чабаненка («Прізвиська Нижньої Наддніпрянини. Словник») (Чабаненко, 2005), В. Шульгача («Матеріали до Словника прізвиськ Волинської області») (Шульгач, 2006), Н. Шульської («Словник прізвиськ жителів межиріччя Стиру та Горині») (Шульська, 2008).

Варто зазначити, що неофіційний антропонімікон окремих населених пунктів нечасто ставав об'єктом розгляду конкретних праць. Існують статті «Антропонімікон села Бурімки Ічнянського району Чернігівської області» (2018), Л. Лонської «Національна специфіка регіональної антропонімії (на матеріалі прізвиськ села Руська Поляна Черкаської області)» (Лонська, 2012), Т. Щербини «Неофіційні особові найменування в говірці с. Журавки Шполянського району Черкаської області» (Щербина, 2015), М. Наливайко «Неофіційна антропонімія сучасного села» (прізвиська жителів села Смолин Яворівського району на Львівщині) (Наливайко, 2012) та інших авторів.

Мета статті – провести комплексний аналіз функційних, мотиваційних та словотвірних особливостей прізвиськ жителів м. Турка Самбірського району на Львівщині.

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- 1) узагальнити доробок українських мовознавців з проблем вивчення українських прізвиськ;
- 2) зібрати і систематизувати прізвиська жителів м. Турка Самбірського району на Львівщині;
- 3) описати їхні функційні та мотиваційні особливості на основі наукових джерел та обґрунтувань місцевих жителів;
- 4) проаналізувати способи творення та структуру прізвиськ досліджуваного населеного пункту.

Виклад основного матеріалу. По-перше, з'ясуємо та сформулюємо визначення поняття **прізвисько**. Н. Шульська у статті «Українсько-

польські прізвиськові стереотипи» (Шульська, 2015) використовує шість термінів на позначення неофіційних антропонімів: **прізвисько, вуличні антропоніми, вуличні імена, неофіційні найменування людей, неофіційні особові назви, неофіційні назви осіб**.

У сучасних ономастичних дослідженнях термін **прізвисько** вживають на позначення широкого пласту неофіційних найменувань. Дослідник ономастики М. Худаш (Худаш, 1977: 100) дещо звузив цей пласт. Він уважав, що назви по батькові, матері, апелятивні назви, різні атрибутивні окреслення на зразок *Іван гугменний, Петро подвірний* не є прізвиськами. Учений визначав прізвисько як додаткове неофіційне ім'я, дане людині іншими людьми відповідно до її характерних рис, обставин, що супроводять її у житті, за якоюсь аналогією, за походженням й іншими мотивами (Худаш, 1977: 83). Натомість І. Сухомлин зазначав, що прізвисько відображає риси зовнішності, характеру носія, свідчить про ступінь його родинних стосунків з іншими членами сім'ї Сухомлин, 1970: 37). В. Німчук стверджував, що прізвиська – це додаткові, неофіційні стійкі чи нестійкі назви, що не обов'язково передаються спадково (Німчук, 1966: 37).

Тепер детально розглянемо прізвиська жителів м. Турка, спектр яких надзвичайно різноманітний. Треба зазначити, що терміном прізвисько в містечку майже не користуються. Натомість уживають термін назви **по-вуличному**.

За функційними особливостями серед прізвиськ турківчан чітко вирізняються чотири групи:

- 1) індивідуальні, що переважають серед жителів Турки: *Бальолік, Ричканя; Марися Фурчова, Ганька Ковальчукова; Володя з-під ліса, Маруся Колі Лисьового; Юра Кривий з Завалини, Яцько Зоні Єрка Максимового* тощо;

- 2) сімейно-родові: *Бугаї, Єгнатки, Синяки* та ін, що характерні для сімей і родів, у яких було двоє і більше дітей по батьківській лінії. У селі кілька родин, що пов'язані між собою родичівськими зв'язками, можуть мати спільне прізвисько. Наприклад, родинне прізвисько *Синяки* має родина *Синяків*, але фактично кожен із представників цієї родини, окрім спільного прізвища і родинного прізвиська, має ще й своє, індивідуальне, одне чи кілька прізвиськ. Наприклад, рідні сестри *Михайла Синяка* (прізвисько *Міша Синяків*) отримали спільні прізвиська *Синячки, Синяківські*, а також індивідуальні прізвиська: *Іванка Синякова* (за чоловіком *Квичачка*), *Надя Синякова* (по чоловіку *Надя Стьопа Сарафиного*). Діти *Михайла Синяка* Галина і Ольга мають відповідно

прізвиська *Галя Міші Синякового* і *Ольга Міші Синякового*, а в близькому родинному колі ще по два прізвиська, що походять від імен батька і матері: *Галя Синякова* й *Галя Марусина*, *Оля Синякова* й *Оля Марусина*;

3) територіальні: (*Кривий*, *Портфіль*, *Юзів* та ін.) з *Горішньої Турки*, (*Коля Святий*, *Света Настуні Грибки*) з *Лип* тощо;

4) внутрішньосімейні: *Маруся Полажина* або *Маруся Купричова* (прізвище батька), *Стьопа Марусин* (батька звали Олекса, але ніхто ніколи не говорив *Стьопа Олексин*, а завжди казали *Стьопа Марусин*) та інші, що відомі лише представникам конкретної родини.

За мотиваційною ознакою прізвиська жителів Турки можна поділити на групи, похідні від:

1. Антропонімів:

а) імені батька: *Андрій Міхалів*, *Люба Федорова*, *Митир Овганців* або матері: *Каська Бугайова*, *Мирон Касин*, *Марина Гафина* і под.;

б) прізвища батька: *Пицюрник* (Пицюр), *Синячок* (Синяк) і под.;

в) імені і прізвища батька: *Льоня Люби Ватральки*, *Марійка Стьопи Кольдового*, *Коля Семньона Пилатикова* і под.;

г) прізвиська батька: *Бугайчук*, *Зайчик*, *Яник*; *Коля Марунин*, *Симньон Пилатиків*, *Ярко Шукостів*; *Анця Василя Фуштикового*, *Марися Ромка Бугайового* або матері: *Василь Грушчин*, *Марися Сарафинка*, *Федор Качанин*; *Юра Люсі Бобикової*, *Фидьо Галі Кльобикової* і т. ін.

Досить широко функціонують жіночі прізвиська, мотивовані іменем, прізвищем, іменем й прізвищем чи прізвищем чоловіка: *Галя Тимкова*, *Марійка Петрова*, *Настуня Даньова*; *Козутка*, *Марусячка*; *Настуня Квичова*, *Руслана Рембішка*; *Галя Гусаччина*, *Марися Чапайова*, *Іра Заячка*; *Валя Митра Гілетичино*, *Кася Василя Варащикова*, *Славка Мар'яна Дубикового* і под. Украй рідко трапляються чоловічі прізвиська, що утворилися від імені чи прізвиська жінки: *Іван Славчин*, *Коля Наташин*; *Ілько Тащин*, *Іван Лідин*, *Михайло Кубанчин* і под.

Іноді в прізвиську є два чи більше імен, імен та прізвищ, прізвищ предків: *Вітя Митра Гілетичино*, *Міша Семена Кривого*, *Леся Василя Максимового*; *Маруся Колі Гешишового*, *Володя Любки Палажиної*, *Ірка Зоні Єркової*; *Василь Пекарчин*, *Настя Попикова*, *Стьопа Пошталончин*, *Володя Люсі Юрикової*, *Юра Василя Ністоркового*, *Валька Володі Повкового*; *Іван Калини з Лип* і под.

У місті проживає один-єдиний чоловік, якого звати *Кароль*, але його нечасто називають на ім'я, а натомість на прізвисько: *Кароль Лісник* (назва професії).

2. Назви, що вказують на територіальне походження носія прізвиська, або назви місцини його помешкання: *Володя Ботивський* (родом із с. Ботівка), *Шандрівська* (родом із с. Шандровець); *Москаль* (за національністю росіянин); *Гриць з Берега*, *Коля з Завалини*; *Анця з Лип*, *Рома з Кар'єра* і под.

3. Назви роду занять чи назви професії носія прізвиська: *Пошталонка*, *Чоботарь* і под. Такі прізвиська здебільшого є тимчасовим, хоч інколи можуть закріплюватися за людиною надовго: *Бригадір*, *Пограничник*, *Фірман* і под., а деякі з них перейшли у спадок до наступних поколінь: *Галя Майстрова*, *Кася Пикарьчина*, *Славко Лікарчин* і под.

4. Назв дії: *Варащак* – від слова верещати ‘пронизливо, різко кричати, пищати, вищати’, *Крикун* – від слова кричати ‘дуже голосно щось говорити’ і под.

5. Назв видів тварин, рослин, птахів тощо: *Бодак* (від діал. бодак, літ. будяк), *Вовк*, *Гад* (від діал. гадюка), *Гарбуз* і под.

6. Фізичні вади носія прізвиська: *Андрій Горбатий*, *Василь Глухий*, *Семен Кривий* і под.

Малопоширеними є прізвиська, мотивовані назвами історичних осіб, кіно- чи літературних героїв: *Бейжа*, *Будулай*, *Лобановський*, *Поплавський* та ін.

Більшість жителів Турки мають одне прізвисько: *Авганець*, *Бальолік*, *Іван Лідин*, *Коля Яблінський*; *Барабиха*, *Богданка*, *Онуфрівка*, *Зоня Яркова*, *Наташка Заячина* тощо. Деякі люди можуть мати і кілька прізвищ: *Матрона*, *Кузичка*, *Марися Андрія Кузикового*; *Настуня Василя Сарафиного*, *Настуня Осташова*, *Настуня Сарафинка*; *Іра Павлова*, *Іра Варащачка*, *Іра Сергія Вуйкового* та ін.

У Турці проживає четверо чоловіків з прізвищем *Куприч*, яких розрізняють не за ім'ям, а за прізвищем: *Іван Білас*, *Іван Гамащин*, *Іван Палажін*, *Іван Долін*. Так само за прізвищем розрізняли трьох чоловіків за прізвищем *Ватраль*: *Василь Сарафин*, *Василь Ватральчин*, *Василь Москаль*.

Є відомі жителі й жительки Турки, яких називають за прізвищем без будь-яких уточнень: *Авганець*, *Бугай*, *Женя*; *Гануся*, *Качаня*, *Цимбращка*, *Якущичка* та ін.

Деякі прізвиська мешканці Турки отримали вже у ХХІ ст., наприклад: *Діджей*, *Капут*, *Ліквідатор* та ін. Здебільшого це однослівні найменування.

Від більшості чоловічих прізвищ утворилися й форми жіночих прізвищ: *Гольц* – *Гольциха*, *Ричок* – *Ричканя*, *Якущик* – *Якущичка* та ін.

Цікаво також, що деякі родини живуть у Турці тривалий час, проте не мають ні сімейно-родинних, ні індивідуальних прізвиськ: *Маличковичі, Цуняки, Яворські* та ін.

Потрібно відзначити, що більшість прізвиськ жителів міста Турка є одно- чи двокомпонентними: *Яцько, Дорошка, Зеник; Коля Святий, Олекса Ричків, Марися Пекарчина*, значно менше трикомпонентних: *Василь Люсі Юрикової, Коля Наташки Цанової, Йивка Николая Ністоркового* і под., зовсім мало чотирикомпонентних прізвиськ: *Володя Оксани Гріши Степанівського, Маруся Петра Ольги Біласки, Галя Яцька Калини Бринькової* тощо.

Висновки. Висловлені вище міркування дають змогу зробити такі висновки:

1. Закономірно, що прізвиськ у жителів міста Турка в кілька разів більше ніж прізвищ, адже прізвище у всіх членів сім'ї, як правило, однакове, а прізвиська у кожного можуть бути різні.

2. За функційними особливостями серед прізвиськ турківчан чітко вирізняються чотири групи:

- а) індивідуальні;
- б) сімейно-родові;
- в) територіальні;
- г) внутрішньосімейні.

3. Установлено, що найпоширенішими серед жителів Турки є прізвиська, що походять від антропонімів; назв, що вказують на територіальне походження носія прізвиська, або місцину його проживання; назв роду занять або професії носія прізвиська. Менш поширеними є найменування, мотивовані зовнішніми рисами та мовленнєвою специфікою, внутрішніми особливостями.

4. За структурою прізвиська жителів Турки частіше однокомпонентні чи двокомпонентні, рідше – три- або чотирикомпонентні.

5. Уважаємо, що прізвиськові мікросистеми окремих населених пунктів різних регіонів України потребують комплексного дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк О. Сучасні прізвиська Донеччини (семантика і структура). Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. Донецьк, 2011. 20 с.
2. Антропонімікон села Бурімки Ічнянського району Чернігівської області. Умань, 2018. 36 с.
3. Аркушин Г. Західнополіські прізвиська, утворені лексико-семантичним способом. *Acta Onomastica*. R. XLI-XLII. Praha, 2001. S. 7–17.
4. Аркушин Г. Прізвиська-композиції в говірках Західного Полісся. *Słowiańskie composita antropomiczne. Rozprawy Slawistyczne*. 16. Lublin, 2000. S. 39–44.
5. Близнюк Б. Сучасні гуцульські прізвиська. *Наукові записки Кіровограда. держ. пед. ун-т ім. В.К. Винниченка. Серія «Мовознавство»*. Кіровоград, 2001. С. 93–95.
6. Вербовецька О. Неофіційна антропонімія Тернопільщини. Автореф. дис. канд. філол. наук. 10.02.01 – українська мова. Івано-Франківськ, 2016. 20 с.
7. Ковалик І. Типологія системи словотвору прізвиськ жителів села Млинів Жешівської області ПНР. *Повідомлення української ономастичної комісії*. Київ, 1967. Вип. 4. С. 15–30.
8. Кравченко Л. Сучасні індивідуальні та вуличні прізвиська як частина українського антропонімікону. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2009. Вип. 22. С. 160–170.
9. Кравченко Л. Сучасні прізвиська Полтавщини. *Studia Slavistica*. Bun. 9. Ономастика. Антропоніміка: зб. наук. ст. Ужгород, 2009–2. С. 150–158.
10. Лесюк М. Прізвиська жителів гуцульських сіл. *Przezwiśka i przydomki w językach słowiańskich. Część 1. Pod redakcją Stefana Warchola*. Lublin, 1998. S. 227–240.
11. Лісова Л. Антропонімія півдня Волинської області. Автореф. дис. канд. філол. наук. 10.02.01 – українська мова. Луцьк, 2014. 20 с.
12. Ліщинська Г. Прізвиська, що вказують на місце проживання людини (на матеріалі антропонімії Івано-Франківщини). *Лінгвістика*. Полтава, 2010. № 3 (21). Ч. I. С. 173–181.
13. Лонська Л. Національна специфіка регіональної антропонімії (на матеріалі прізвиськ села Руська Поляна Черкаської області). *Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство): зб. наук. праць*. Вінниця, 2012. Вип. 16. С. 366–371.
14. Михальчук О. Сучасні українські прізвиська: відонімні деривати. *Studia Slavistica*. Bun. 9. Ономастика. Антропоніміка: зб. наук. ст. Ужгород, 2009. С. 163–168.
15. Михальчук О. Особливості формування сучасних українських прізвиськ. *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. пр. Слов'янська філологія*. Чернівці, 2007. Вип. 356–359. С. 325–328.
16. Наливайко М. Матеріали до Словника прізвиськ жителів Львівщини. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*. Вінниця, 2012. Вип. 16. С. 377–382.
17. Наливайко М. Матеріали до Словника прізвиськ жителів Львівщини 2. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія»*. Острог, 2018. Вип. 2 (70). С. 167–170.
18. Наливайко М. Неофіційна антропонімія Львівщини. Автореф. дис. канд. філол. наук. 10.02.01 – українська мова. Київ, 2011. 19 с.
19. Наливайко М. Неофіційна антропонімія сучасного села. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. Вип. 56. Ч. 1. Львів, 2012. С. 340–346.

20. Нелюба А. Прізвиська моїх однокашників. Харків, 2015. 99 с.
21. Німчук В. Українська ономастична термінологія (Проект). *Повідомлення української ономастичної комісії*. Київ, 1966. Вип. I. С. 24–43.
22. Остап Р. Із життя сучасних українських прізвиськ. *Діалектологічні студії*. Вип. 6. Львів, 2006. С. 293–302.
23. Павлюк В. Історія становлення українських прізвиськ. *Лінгвістичні читання: зб. наук. ст.* Вінниця, 2013. Вип. 6. С. 114–121.
24. Павлюк В. Становлення неофіційного антропонімікону Вінниччини. Автореф. дис. канд. філол. наук. 10.02.01 – українська мова. Вінниця, 2016. 20 с.
25. Рульова Н. Лексико-семантична характеристика прізвиськ та їх мотивація. *Науковий вісник Чернівецького університету. Зб. наук. пр. Слов'янська філологія*. Чернівці, 2008. Вип. 428–429. С. 190–195.
26. Свистун Н. Динаміка антропонімікону м. Тернополя XIX–XX ст.: Монографія. Тернопіль, 2011. 308 с.
27. Сенік Г. Прізвиська Одещини. *Записки з ономастики*. Одеса, 2009. Вип. 12. С. 20–30.
28. Словник прізвиськ північно-західної України: у 3 т. Упорядник Г. Аркушин. Луцьк, 2009. Т. 1. А–И. 412 с. Т. 2. І–П. 454 с. Т. 3. Р–Я. 364 с.
29. Сухомлин І. Українські прізвиська людей як власні родові назви (лексико-семантична характеристика процесу творення відіменних чоловічих прізвиськ у народних говорах Середньої Наддніпрянщини). *Говори і ономастика Наддніпрянщини*. Дніпропетровськ, 1970. С. 30–58.
30. Тимінський М. До проблеми мотиваційної класифікації сучасних індивідуальних прізвиськ. *Мовознавство*. Київ, 1987. № 3. С. 64–68.
31. Тихоша В. Семантика сільських прізвиськ Херсонщини. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*. Херсон, 2009. Вип. 9. С. 202–210.
32. Федотова Н. Сучасні прізвиська Луганщини: когнітивна прагматика творення тексту оніма. Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. Харків, 2008. 20 с.
33. Франко І. Причинки до української ономастики. *Зібрання творів у п'ятдесяти томах*. Київ, 1982. Т. 36. С. 391–426.
34. Худаш М. З історії української антропонімії. Київ, 1977. 236 с.
35. Чабаненко В. Прізвиська в системі експресивних засобів народнорозмовної мови (на матеріалі говірок Запорізької та Дніпропетровської областей). *Повідомлення української ономастичної комісії*. Київ, 1976. Вип. 14. С. 16–19.
36. Чабаненко В. Прізвиська Нижньої Наддніпрянщини: словник. Запоріжжя, 2005. 260 с.
37. Чучка П. Антропонімія Закарпаття. Автореф. дис. доктора філол. наук: 10.02.01 – українська мова. Київ, 1970. 42 с.
38. Шульгач В. Матеріали до Словника прізвиськ Волинської області. *Студії з ономастики та етимології*. Київ, 2006. С. 245–254.
39. Шульська Н. Словник прізвиськ жителів межиріччя Стиру та Горині. Луцьк, 2008. 164 с.
40. Шульська Н. Українсько-польські прізвиськові стереотипи. Луцьк, 2015. 10 с.
41. Шульська Н. Неофіційна антропонімія Західного Полісся. Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. Луцьк, 2011. 20 с.
42. Щербина Т. Неофіційні особові найменування в говірці села Журавки Шполянського району Черкаської області. *Мовознавчий вісник: зб. наук. пр.* Черкаси, 2015. Вип. 20. С. 10–14.

REFERENCES

1. Antoniuk O. (2011) Suchasni prizvyska Donechchyny (semantyka i struktura). [Modern nicknames of Donetsk region (semantics and structure)] Avtoref. dys. kand. filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 20 s. [in Ukrainian].
2. (2018) Antroponimikon sela Burimky Ichnianskoho raionu Chernihivskoi oblasti. [Anthroponymicon of the village of Burimky, Ichnyansky district, Chernihiv region] 36 s. [in Ukrainian].
3. Arkushyn H. (2001) Zakhidnopoliski prizvyska, utvoreni lexyko-semantichnym sposobom. [West Polesie nicknames formed by lexical-semantic means] Acta Onomastica. R. XLI-XLII. 7–17. [in Ukrainian].
4. Arkushyn H. (2000) Prizvyska-kompozyty v hovirkakh Zakhidnoho Polissia. [Composite nicknames in the dialects of Western Polissya] Słowiańskie composita antroponimiczne. Rozprawy Slawistyczne. 16. 39–44. [in Ukrainian].
5. Blyzniuk B. (2001) Suchasni hutsulski prizvyska. [Modern Hutsul nicknames] Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Vynnychenka. 93–95. [in Ukrainian].
6. Verbovetska O. (2016) Neofitsiina antroponimiiia Ternopilshchynhy. [Unofficial anthroponymy of the Ternopil region] Avtoref. dys. kand. filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 20 s. [in Ukrainian].
7. Kovalyk I. (1967) Typolohiia systemy slovotvoru prizvysk zhyteliv sela Mlyniv Zheshivskoi oblasti PNR. [Typology of the word formation system of nicknames of residents of the village of Mlyniv, Rzeszów region, Poland] Povidomlennia ukrainskoi onomastychnoi komisii. 4. 15–30. [in Ukrainian].
8. Kravchenko L. (2009) Suchasni indyvidualni ta vulychni prizvyska iak chastyna ukrainskoho antroponimikonu. [Modern individual and street nicknames as part of the Ukrainian anthroponymicon] Problemy semantyky slova, rechennia ta textu. 22. 160–170. [in Ukrainian].
9. Kravchenko L. (2009) Suchasni prizvyska Poltavshchyny. [Modern nicknames of Poltava region] Studia Slavistica. Onomastyka. Antroponimika: zb. nauk. st. 9. 150–158. [in Ukrainian].
10. Lesiuk M. (1998) Prizvyska zhyteliv hutsulskych sil. [Nicknames of Hutsul village residents] Przewiska i przydomki w językach słowiańskich. 1. 227–240. [in Ukrainian].

11. Lisova L. (2014) Antroponimiya pivdnia Volynskoi oblasti. [Anthroponymy of the south of the Volyn region] Avtoref. dys. kand. filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 20 s. [in Ukrainian].
12. Lishchynska H. (2010) Prizvyska, sheho vказuіut na mistse prozhyvannia liudyny (na materialі antroponimii Ivano-Frankivshchyny). [Nicknames indicating a person's place of residence (based on the anthroponymy of Ivano-Frankivsk region)] Lihvistyka. 3(21). 173–181. [in Ukrainian].
13. Lonska L. (2012) Natsionalna spetsyfika rehionalnoi antroponimii (na materialі prizvysk sela Ruska Poliana Cherkaskoi oblasti). [National specificity of regional anthroponymy (based on the nicknames of the village of Ruska Polyana, Cherkasy region)] Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu im. Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii Filolohiia (movoznavstvo): zb. nauk. prats. 16. 366–371. [in Ukrainian].
14. Mychalchuk O. (2009) Suchasni ukrainski prizvyska: vidonimni deryvaty. [Modern Ukrainian nicknames: vedonym derivatives] Studia Slavistica. Onomastyka. Antroponimika: zb. nauk. st. 9. 163–168. [in Ukrainian].
15. Mychalchuk O. (2007) Osoblyvosti formuvannia suchasnykh ukrainskykh prizvysk. [Peculiarities of the formation of modern Ukrainian nicknames] Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: zb. nauk. pr. Slovianska filolohiia. 356–359. 325–328. [in Ukrainian].
16. Nalyvaiko M. (2012) Materialy do Slovnyka prizvysk zhyteliv Lvivshchyny. [Materials for the Dictionary of Nicknames of Residents of Lviv Region] Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movoznavstvo). 16. 377–382. [in Ukrainian].
17. Nalyvaiko M. (2018) Materialy do Slovnyka prizvysk zhyteliv Lvivshchyny 2. [Materials for the Dictionary of Nicknames of Residents of Lviv Region 2] Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiia”: Serii “Filolohiia”. 2 (70). 167–170. [in Ukrainian].
18. Nalyvaiko M. (2011) Neofitsiina antroponimiia Lvivshchyny. [Unofficial anthroponymy of Lviv region] Avtoref. dys. kand. filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 19 s. [in Ukrainian].
19. Nalyvaiko M. (2012) Neofitsiina antroponimiia suchasnoho sela. [Unofficial anthroponymy of the modern village] Visnyk Lvivskoho universytetu: Serii filolohichna. 56 (1). 340–346. [in Ukrainian].
20. Neliuba A. (2015) Prizvyska moich odnokashnykiv. [Nicknames of my classmates] 99 s. [in Ukrainian].
21. Nimchuk V. (1966) Ukrainska onomastychna terminolohiia (Proekt). [Ukrainian onomastic terminology (Project)] Povidomlennia ukrainskoi onomastychnoi komisii. 1. 24–43. [in Ukrainian].
22. Ostash R. (2006) Iz zhyttia suchasnykh ukrainskykh prizvysk. [From the life of modern Ukrainian nicknames] Dialektolohichni studii. 6. 293–302. [in Ukrainian].
23. Pavliuk V. (2013) Istoriia stanovlennia ukrainskykh prizvysk. [The history of the formation of Ukrainian nicknames] Lihvistychni chytannia: zb. nauk. st. 6. 114–121. [in Ukrainian].
24. Pavliuk V. (2016) Stanovlennia neofitsiinoho antroponimikonu Vinnychyny. [The formation of the unofficial anthroponymicon of Vinnytsia region] Avtoref. dys. kand. filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 20 s. [in Ukrainian].
25. Ruliova N. (2008) Lexyko-semantychna kharakterystyka prizvysk ta iich motyvatsiia. [Lexico-semantic characteristics of nicknames and their motivation] Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Zb. nauk. pr. Slovianska filolohiia. 428–429. 190–195. [in Ukrainian].
26. Svystun N. (2011) Dynamika antroponimikonu m. Ternopolia XIX–XX st.: Monohrafiia. [Dynamics of the anthroponymicon of the city of Ternopil in the 19th–20th centuries] 308 s. [in Ukrainian].
27. Senyk H. (2009) Prizvyska Odeshchyny. [Nicknames of Odessa region] Zapysky z onomastyky. 12. 20–30. [in Ukrainian].
28. Arkushyn H. (2009) Slovnyk prizvysk pivnichno-zakhidnoi Ukrainy: u 3 t. [Dictionary of nicknames of northwestern Ukraine: in 3 volumes] 1. 412 s. 2. 454 s. 3. 364 s. [in Ukrainian].
29. Sukhomlyn I. (1970) Ukrainski prizvyska liudei iak vlasni rodovi nazvy (lexyko-semantychna kharakterystyka protsesu tvorennia vidimennykh cholovichykh prizvysk u narodnykh hovorakh Serednoi Naddniprianshchyny). [Ukrainian nicknames of people as proper generic names (lexical and semantic characteristics of the process of creating proper masculine nicknames in the folk dialects of the Middle Dnieper region)] Hovory i onomastyka Naddniprianshchyny. 30–58. [in Ukrainian].
30. Tymynskyi M. (1987) Do problemy motyvatsiinoi klasyfikatsii suchasnykh indyvidualnykh prizvysk. [To the problem of motivational classification of modern individual nicknames] Movoznavstvo. 3. 64–68. [in Ukrainian].
31. Tykshosha V. (2009) Semantika silskykh prizvysk Khersonshchyny. [Semantics of village nicknames of the Kherson region] Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Serii “Lihvistyka”. 9. 202–210. [in Ukrainian].
32. Fiedotova N. (2008) Suchasni prizvyska Luhanshchyny: kohnityvna prahmatyka tvorennia tekstu onima. [Modern nicknames of Luhansk region: cognitive pragmatics of onym text creation] Avtoref. dys. kand. filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 20 s. [in Ukrainian].
33. Franko I. (1982) Prychynky do ukrainskoi onomastyky. [Reasons for Ukrainian onomastics] Zibrannia tvoriv u piatdesiaty tomakh. 36. 391–426. [in Ukrainian].
34. Khudash M. (1977) Z istorii ukrainskoi antroponimii. [From the history of Ukrainian anthroponymy] 236 s. [in Ukrainian].
35. Chabanenko V. (1976) Prizvyska v systemi ekspresyivnykh zasobiv narodnorozmovnoi movy (na materialі hovirok Zaporizkoi ta Dnipropetrovskoi oblasti). [Nicknames in the system of expressive means of colloquial speech (based on the dialects of Zaporizhzhia and Dnipropetrovsk regions)] Povidomlennia ukrainskoi onomastychnoi komisii. 14. 16–19. [in Ukrainian].
36. Chabanenko V. (2005) Prizvyska Nyzhnoi Naddniprianshchyny: slovnyk. [Nicknames of the Lower Dnieper Region: dictionary] 260 s. [in Ukrainian].

37. Chuchka P. (1970) Antroponimiia Zakarpattia. [Anthroponymy of Transcarpathia] Avtoref. dys. doktora filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 42 s. [in Ukrainian].
38. Shulhach V. (2006) Materialy do Slovyka pryzvysk Volynskoi oblasti. [Materials for the Dictionary of Nicknames of the Volyn Region] Studii z onomastyky ta etymolohii. 245–254. [in Ukrainian].
39. Shulska N. (2008) Slovyk pryzvysk zhyteliv mezhyrichchia Styru ta Horyni. [Dictionary of nicknames of the inhabitants of the interfluvium of the Styr and Horyn rivers] 164 s. [in Ukrainian].
40. Shulska N. (2015) Ukrainsko-polski pryzvyskovi stereotypy. [Ukrainian-Polish nickname stereotypes] 10 s. [in Ukrainian].
41. Shulska N. Neofitsiina antroponimiia Zakhidnoho Polissia. [Unofficial anthroponymy of Western Polissya] Avtoref. dys. kand. filol. nauk: 10.02.01 – ukrainska mova. 20 s. [in Ukrainian].
42. Shcherbyna T. (2015) Neofitsiini osobovi naimenuvannia v hovirtsi sela Zhuravky Shpolianskoho raionu Cherkaskoi oblasti. [Unofficial personal names in the dialect of the village of Zhuravky, Shpolyansky district, Cherkasy region] Movoznavchyi visnyk: zb. nauk. pr. 20. 10–14. [in Ukrainian].

Дата першого надходження рукопису до видання: 16.10.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 24.11.2025
 Дата публікації: 19.12.2025